

De Zaanstreek telde ooit meer dan duizend molens. Er is nog maar een handjevol van over. De meeste zijn eigendom van de Vereniging De Zaanse Molen, die er veel tijd, geld en moeite insteekt om ze te behouden. Deze rubriek gaat over de molenaars die de resterende Zaanse molens bemannen.

Willem Klut van De Bonte Hen: "Hoeveel olie zit hier in de grond?"

Zaandam - De Amerikaan vroeg het zonder blikken of blozen. 'Hoeveel olie zit er hier in de grond?' „Ja, dat is wel de leukste vraag, die ik ooit heb gehad”, zegt molenaar Willem Klut van oliemolen De Bonte Hen, de laatste molen aan de Kalverringdijk bij De Zaanse Schans. 'Hoeveel olie wordt hier geproduceerd?, is de meest gestelde vraag van toeristen, weet Klut

Hij heeft zijn verhaaltje dan ook al honderden malen afgedraaid. Dat de molen in 1693 werd gebouwd, als bijnaam De Kip heeft, geteisterd werd door blikseminslag en branden, in de jaren twintig tot stilstand kwam, in 1935 tot stellinghoogte werd afgebroken en het verval in de jaren daarna en uiteindelijk de prachtige restauratie, die begon na de aankoop door Vereniging De Zaanse Molen in 1973.

Klut vertelt de historie graag. „Nee, ik krijg er geen genoeg van. Gewoon omdat ik dit werk veel te leuk vindt. Het voelt als een hele eer om met een dergelijk oud monument te kunnen werken. Ik rij nog iedere keer met veel plezier naar de molen toe. Als dat niet meer zo is, dan stop ik er mee. Maar dat zie ik voorlopig niet gebeuren.”

Erg leuk

Klut, nu 54 jaar, had in zijn jonge jaren al interesse voor molens. „Toen ik 14, 15 jaar was ging ik wel eens mee met Martin Schaap, de huidige molenaar van De Gekroonde Poelenburg. Ik vond dat toen al erg leuk. Later raakten de molens op de achtergrond. Ik kreeg ook werk dat weinig met molens had te maken. Maar in 1999 las ik in De Windbrief, zeg maar het clubblad van de Vereniging De Zaanse Molen dat er vrijwilligers werden gezocht. Ik ben toen naar de voorlichtingsavond gegaan. De opkomst, er waren zo'n vijftien aanwezigen, viel me erg tegen. Maar ik ben blij dat ik er geweest ben.”

De Vereniging zocht namelijk mensen die met name schoolklassen wilden rondleiden in molen Het Pink en het Molenmuseum. De Beverwijker: „Maar bovendien kregen we een opleiding over molens.

Daarbij hoorde bezoeken van molens. Zodoende kwam ik in aanraking met De Bonte Hen. Ben Thie was de molenaar. Ik 'draaide' een dagje mee en dat klikte heel goed. Ik werd in 1999 gevraagd om toe te treden tot de maalploeg. Twee jaar terug overleed Engel Braun, de vaste maat van Ben Thie. Ben stopte vanwege zijn leeftijd en zodoende werd aan mij gevraagd om molenaar te worden.”

De oud-Zaankanter heeft geen moment spijt gehad dat hij 'ja' heeft gezegd. „Op dit moment hebben we ook een hele leuke maalploeg. Ik ben financieel verantwoordelijk en ook voor de veiligheid van eigen mensen en toeristen.”

Veekoeken

De Bonte Hen produceert plantaardige oliën, zoals lijn- en raapolie. Na het slaan van de olie blijven veekoeken als bijproduct over. De lijnzaad komt uit Canada en wordt in de molen verwerkt tot lijnolie.

Veel wordt er niet geproduceerd, zo'n driehonderd liter per jaar. De olie wordt gekocht door toeristen en kan worden gebruikt als conserveringsmiddel voor hout, tuinmeubelen, boten en schuttingen. De molen is dan ook alleen op de zaterdag open en eventueel op afroep.

Klut: „In het verleden werd er soms ook op woensdag gewerkt. Daar hebben we momenteel met vijf personen niet genoeg bezetting voor.”

„We zijn er iedere zaterdag en vaak donderdagavond voor het kleine onderhoud.

Zaterdagmorgen om negen uur zet ik de molen 'in het zeil' en dan gaan we draaien.”

De molen is een paar keer gebruikt als filmdecor. Onder meer de film over Floris 'De Heilige Nagel' werd in 2003 opgenomen. De molen werd toen vol gestapeld met kazen en in de film was het dan ook een 'kaasmolen'. De film Soul Assassin met Serge-Henri Valcke en Derek de Lint werd er eveneens opgenomen.

Jaarlijks komen er tussen de 1500 à 2500 toeristen. „Levert een aardig centje op om te molen te onderhouden.

De toeristen komen overal vandaan. We vertellen ons verhaal dan ook in Nederlands, Engels, Duits en met behulp van handen en voeten in het Frans. We hebben folders die zijn vertaald in het Japans, Hebreeuws en Spaans. Wat me wel opvalt is dat allochtonen blijkbaar geen interesse in molens hebben. We hebben hier veel allochtonen wonen, maar in de molens zie je ze nooit.”

De molen heeft nog twee originele oliekelders. En een lekker potkachteltje. „Dat was vroeger wel anders”, zegt Klut. „Toen was er alleen wat verwarming door de twee Vuisters, de stenen fornuizen.”

„Romantisch was het molenaarsvak toen zeker niet. Het was gewoon buffelen.”

Albert Meester

Van de 19 artikelen die het Dagblad Zaanstreek heeft gepubliceerd over molenaars uit onze streek heeft onze vereniging toestemming gekregen de artikelen over de molenaars van onze molens op de site te zetten.

Willem Klut voor zijn geliefde molen. (Foto: Jolanda Hoogendoorn)

